

Historie kočky domácí

Kočky obývají Zemi mnohem déle

**Kdo byli
předkové
koček?**

než lidé. Abychom se seznámili s předky koček, musíme jít více než 50 miliónů let nazpět, do období

třetihor. Dinosauri byli tehdy již vyhynulým druhem, zato savci zažívali svůj rozkvět. Jednu větev savců představovala čeleď *Miacidae*, malí lasičkovití obyvatelé stromů, kteří – vybaveni silnými trháky – lovili malé býložravce. Z těchto malých šelem se asi před 32 miliony let vyvinuly první kočkovité šelmy.

„Prakočky“ se vesměs velmi podobaly dnešním kočkám – až na jednu skupinu, šavlozubé velké kočky s obrovskými špičáky. Říká se jim běžně šavlozubí tygři, i když ze zoologického hlediska nemají s tygry pranic společného. Poslední zástupci této skupiny zvířat vyhynuli teprve koncem poslední doby ledové před asi 11 000 lety.

Před asi devíti miliony lety se objevilo malé zvíře velikosti kočky domácí, které pravděpodobně lovalo především malé savce. Rychle se rozšířilo



Plemenné kočky, jako například tyto mainské mývalí, byly lidmi cíleně vyšlechtěny.

přes Eurasii do Afriky a Ameriky, jen do Austrálie, která už v té době nebyla součástí prapevniny, se dostat nemohlo. Z tohoto zvířete se vyvinulo nejen 28 druhů dnešních malých koček (včetně kočky divoké a jejího poddruhu, kočky domácí), nýbrž i všechny velké kočky.

U nás v Evropě se vyskytuje vedle rysa jako jediný druh volně žijící malé kočky jen lesní kočka divoká (*Felis silvestris silvestris*).

Obývá velký prostor od západní Evropy až hluboko do Malé Asie. V Africe a Arábii žijí štihlejší formy kočky divoké – kočky plavé.



Lebka kočky šavlozubé

KOČKY ŠAVLOZUBÉ

byly mohutné šelmy, které se na svých tlapkách tiše připlížily ke své oběti, překvapily ji krátkým spurtem a zabořily do ní svoje až 15 cm dlouhé šavlovité špičáky. Pravděpodobně stačilo jedno kousnutí do krku, aby byla přerušena tepna a rovněž dýchací a trávicí trubice.



Díky své brzké a nenásilné domestikaci se kočky domácí záhy rozšířily po celém světě.

LVI V EVROPĚ

Také v Evropě lovily kdysi smečky lvů. Existovala dokonce zvláštní forma, přizpůsobená době ledové – lvi jeskynní, kteří však vyhnuli před asi 12 000 lety. Ještě kolem roku 300 př. n. l. žili lvi v Řecku. Od té doby byl ale „král zvířat“ vytlačen do několika málo oblastí Afriky a Asie.

Odkud pochází slovo „kočka“?

Vědci jsou dnes přesvědčeni, že právě kočka plavá je výchozím druhem, z něhož se vyvinula naše kočka domácí. Kočka plavá je africkou příbuznou evropské kočky divoké a má podobně jako kočka domácí ke špičce se zužující ocas, zatímco ocas kočky divoké je i na svém konci stejně silný jako u kořene.

Také samo slovo „kočka“ ukazuje na severoafrický původ: odvozuje se od slova „kadiz“, což je označení jihoegyptských Núbijců pro „lovce myší“. Z tohoto pojmu vzniklo arabské „qutta“, anglické „cat“, španělské „gato“, francouzské „chat“ a německé „Katze“. V Egyptě se kočka

pravděpodobně označovala slovem „mau“ a také Číňané ji nazývali podle jejího typického zvukového projevu – „mao“.



LESNÍ DIVOKÉ KOČKY

Evropské lesní kočky divoké jsou velmi přizpůsobivá zvířata, jejichž domovem jsou lesy až do nadmořské výšky 2 000 metrů. Díky svému načervenalé hnědočernému „mourování“ srsti dobře splývají se svým okolím. Stavbou těla se velmi podobají kočce domácí a živí se především myšmi, mladými zajíci, mláďaty lesních králíků, ptáky a velkým hmyzem. Dospělá zvířata, zvláště kocouři, mohou vážit až deset kilogramů. Většinou se kočky divoké toulají jednotlivě po okolí a hledají

partnera k páření; mladé vychovávají jedenkrát do roka. Koťata zůstávají po narození ještě asi tři měsíce u matky. Dříve byla kočka divoká, stejně jako jiné druhy koček, lovena pro svou kožešinu. Přežila jen díky svému způsobu života v ústraní na ojedinělých místech pohoří Harz a Eifel a v rozlehlých lesích východní Evropy. Již řadu let je u nás i v Evropě chráněná, přesto je ale ohrožována ničením svého životního prostoru a především lovci, kteří ochranná ustanovení nedodržují.



Kočka plavá na poušti Kalahari

Kdy se kočka stala domácím zvířetem?

Nejpozději v době, kdy se lidé začali zabývat zemědělstvím, se pro ně kočka musela stát zajímavým zvířetem. Pěstování

obilí se neobejde bez zásobáren zrna, které nevyhnutně přitahují obrovská množství myší, a tím se stávají také rájem pro kočky. Již v jednom z nejstarších měst světa, v izraelském Jerichu, narazili archeologové na zbytky kočičích kostí staré kolem 9 000 let. Zpočátku mohla být tato zvířata vyhledávána pro svoje maso a kožešinu, ale vzhledem k opakujícím se krysím a myším invazím shledal člověk brzy, že kočky dovedou tuto obtížnou havěť držet na uzdě. Zprvu je trpěl a později začal cílevědomě chovat, neboť zvíře, které dokáže zlikvidovat pohromy krys a myší, se muselo tehdejšími lidem jevit jako opravdový dar nebes. O užitečnosti koček v minulosti i současnosti není pochyb. Bylo zjištěno, že jeden polní hraboš zkonzumuje za rok asi 1 kg zrní. Proto se kočky lovcí hraboše i dnes